

Koulu ja seurakunta
Tietoa ja ideoita
yhteistyöhön Kuusamossa

1. Taustaa

Yhteistyösopimus

Koululaitos ja kirkko ovat perinteisesti Suomessa olleet lähellä toisiaan ja näkyneet toistensa arjessa. Kouluyhteistyötä tehdään niin sanotun kumppanuuden korien mallin pohjalta, joka on perustuslain ja perusopetuslain mukainen yhteistyön jäsentämisen tapa (koulujakirkko.evl.fi/kumppanuuden-korit). Kuusamon kaupunki ja seurakunta ovat solmineet keväällä 2018 yhteistyösopimuksen, joka ohjaa koulujen ja seurakunnan yhteistyötä. Yhteistyösopimuksen allekirjoittivat sivistystoimenjohtaja ja kirkkoherra.

”Avaran armon alla”

Kuusamon seurakunnan strategian 2020–2027 mukaan seurakunta on mukana seurakuntalaisten, tässä tapauksessa oppilaiden ja koulujen henkilökunnan, arjessa ja juhlassa. Tavoitteena on, että seurakuntalaiset voisivat kokea turvaa, läheisyyttä, hyväksytyksi tulemistä ja yhteisöllisyyttä. Seurakunnan työntekijät toimivat yhteistyössä koulujen kanssa edellä mainittujen arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Kustannukset

Seurakunnan talousarviossa koulu- ja oppilaitostyölle on oma osionsa, joka valmistellaan aina edellisen vuoden syksyllä. Silloin voidaan varautua jo tiedossa olevaan yhteistyöhön. Esimerkiksi leiripäivien tarjoilujen ja kuljetusten suhteen toimintavaroja ei ole joka vuosi käytettävissä samaa määrää. Koulujen ja luokkien suhteen pyritään tasapuolisuuteen.

Emmauksentien kulkijat -valokuvaprojektin tuotos Nilon koululaisten olohuoneen tytöiltä.

2. Arki

Päivänavaukset

Seurakunnan työntekijät pitävät Kuusamon keskustan ja Rukan kouluilla sekä lukiossa päivänavauksia kahden viikon välein tai sopimuksen mukaan. Päivänavaukset kestävät noin 5 minuuttia ja ne voidaan välittää keskusradion kautta tai pitää salissa.

Päivänavaukset ovat uskonnollisia tilaisuuksia. Niiden sisältö kumpuaa koululaisten elämän arjesta ja kirkkovuodesta. Päivänavausten tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja jaksamista. Päivänavaukset ovat keskenään erilaisia niin kuin niiden pitäjät, koulut ja ajankohdatkin. Sisältönä voi olla musiikkia, kertomus, raamatunteksti, puhe, rukous, runo ym. Kou-

lujen vastuulla on ilmoittaa huoltajille päivänavauksien ajankohdat ja järjestää vaihtoehtoista toimintaa oppilaille, jotka eivät osallistu päivänavauksiin.

Myös muilla Kuusamon kouluilla on mahdollisuus pyytää seurakunnan työntekijää pitämään päivänavausta esimerkiksi kirkkovuoteen tai muihin ajankohtaisiin aiheisiin liittyen.

Koulukummi

Oma koulukummi on seurakunnan työntekijä, joka vierailee koululla säännöllisesti. Hänen kanssaan voi järjestää leirejä ja retkiä. Koulukummi voi olla mukana oppitunneilla ja välitunneilla lasten ja nuorten kasvun ja hyvinvoinnin tukena. Koulukummi voi myös järjestää koululla erilaisia uskonto- ja katsomuskasvatusta tukevia tilanteita. Koulukummitoiminnan sisältö suunnitellaan yhdessä koulun arkea tukevaksi. Koulukummit ovat vaitiolo-velvollisia turvallisia aikuisia koulun arjessa.

Ryhmäytymisen tuki

Yhteishenki on tärkeää koulussa ja luokassa. Seurakunnan työntekijät ovat käytettävissä ryhmäyttämispäiviä ja -retkiä varten. Ryhmäyttämistä voidaan järjestää myös seurakunnan tiloissa.

Tuntivierailu

Seurakunnassa on töissä pappeja, kanttoreita, kasvatuksen ammattilaisia ja monia muita. Työntekijät tulevat mielellään vierailuille oppitunneille esimerkiksi keskustelemaan eettisistä kysymyksistä ja surun ja ilon hetkistä ihmisen elämänkaaren aikana, perehdyttämään kirkkovuoden eri ajankohtiin tai kertomaan omasta työstään.

Pyhäkoulu

Seurakunnan lastenohjaajat vierailevat esikouluissa ja iltapäiväkerhoissa pitämässä pyhäkouluhetkiä säännöllisesti tai erikseen sovittaessa. Pyhäkouluu suunniteltaessa otetaan huomioon ryhmän tarpeet, tila ja käytettävissä oleva aika. Lastenohjaajat voivat myös ohjata isompia lapsia ja nuoria suunnittelemaan pyhäkouluhetkiä nuoremmille.

Pyhäkoulu on lasten ehdoilla toteutettu uskonnollinen tilaisuus. Esikoulun ja iltapäiväkerhojen henkilökunta on vastuussa siitä, että pyhäkoulujen ajankohdat ovat huoltajien tiedossa ja niille lapsille, jotka eivät osallistu pyhäkouluun, järjestetään samaan aikaan muuta toimintaa. Kunkin kauden pyhäkoulujen aiheet ilmoitetaan esikouluun ja iltapäiväkerhoon kauden alussa. Aiheiksi voidaan myös valita ryhmälle ajankohtaisia asioita.

Vanhempainillat ja huoltajille suunnatut tilaisuudet

Seurakunnan työntekijät voivat olla mukana myös vanhempainilloissa kertomassa erilaisista teemoista tai toteuttamassa ryhmätyöskentelyjä. Yhteistyössä seurakunnan kanssa voidaan myös järjestää esimerkiksi kasvatussaiheisia luentoja huoltajille.

Kansainvälisyyskasvatus

Kuusamon seurakunta tukee eri puolilla maailmaa tehtävää lähetystyötä ja avustustyötä yhdessä eri järjestöjen kanssa. Seurakunnassa vierailee säännöllisesti eri puolilla maailmaa työskennelleitä lähetettä ja avustustyöntekijöitä, kuten seurakunnan omat Tansanian ja Thaimaan nimikkolähetit Suomen Lähetysseurasta. Lähetit vierailevat yhdessä seurakunnan lähetysseurain kanssa myös kouluilla, erityisesti 5.–6. luokkien tunneilla kertomassa työstään ja ihmisten elämästä eri puolilla maailmaa. Koulujen on yhteistyössä seurakunnan kanssa myös mahdollista järjestää erilaisia näyttelyitä ja teemapäiviä erilaisista kan-

Kuva: Kaisa Määttä

sainvälisyyskasvatukseen liittyvistä teemoista. Oppilaat voivat lisäksi toimia esimerkiksi Tasauspäivä- ja Yhteisvastuukerääjinä yhdessä seurakunnan vapaaehtoisten kanssa.

Virret koulussa

Kouluissa on perinteisesti laulettu paljon virsiä. Tueksi virsien opetteluun seurakunnan kanttoria voi pyytää vierailulle. Virsilaulutilaisuuksia voidaan järjestää myös seurakunnan tiloissa. Kaikille avoimia laulutilaisuuksia järjestetään seurakunnan tiloissa päiväsaikaan, kuten joulukuussa Arkiaamun Kauneimmat Joululaulut ja läpi vuoden Musiikkipiiri joka toinen torstai. Lapsikuorot kokoontuvat keskiviikkoisin.

Ttilan suora youtube-lähetys Käylän koululta. Kuva: Marika Villikka.

3. Juhla

Koulujumalanpalvelukset ja hartaudet

Seurakunta on mukana kouluissa järjestettävissä perinteisissä juhlissa. Kirkkovuoden juhlalat ovat osa uskonnon opetussuunnitelmaa. Monilla kouluilla on vakiintuneet perinteet koulukirkkojen ja hartauksien ajankohdista. Ottamalla yhteyttä seurakunnan koulutyötä tekeviin työntekijöihin, voi sopia koulukirkon tai hartauden joko jompaankumpaan kirkkoon, koululle tai jonkin koulun läheisyyteen. Esimerkiksi luontokirkko on mahdollista toteuttaa mihin vuodenaikaan tahansa. Koulukirkkoa ja -hartautta voidaan valmistella yhdessä oppilaiden kanssa tai voidaan sopia, että koulun väki saa ”tulla valmiille”. Samaan yhteyteen voidaan sopia myös kirkkotilaan tutustuminen tai muuta yhteistä toimintaa.

Lukukauden alku- ja loppupäivät ovat luontevia hetkiä myös oppilaiden ja toimitilojen siunaamiselle. Esikoulunsa aloittavat seurakunnan jäsenet saavat kesällä kutsun esikouluun lähtevien siunaamiseen, joka järjestetään lukuvuoden alkua edeltävänä iltana.

Lasten pääsiäiskirkko. Kuva: Merja Karjalainen.

Seurakunnan varhaiskasvatus järjestää kerran kuukaudessa torstaina klo 9.30 Pikkukirkon. Pikkukirkkojen pääasiallista kohderyhmää ovat esikouluikäiset ja alle kouluikäiset. Pikkukirkkoon ovat kuitenkin tervetulleita kaiken ikäiset. Pikkukirkon suunnitteluun ja toteuttamiseen voivat oppilaat tulla mukaan. Yhteistyötä on tehty esimerkiksi koululuokkien ja kuorojen kanssa. Kaikille avoimia Pikkukirkkoja on myös ennen joulua ja pääsiäistä.

Koulukinkerit

Kinkerit kuuluvat kylien vanhaan perinteeseen. On kokoonnuttu koululla tai ison talon pirtissä, laulettu ja perehdytty yhdessä johonkin kristinuskon opetukseen tai raamatunkohtaan. Kinkeriperinne elää Kuusamossa varsinkin keväisten koulukinkereiden muodossa. Viime vuosina kinkereiden aiheita ovat olleet esimerkiksi vieraanvaraisuus ja tulevaisuus. Koulukinkereitä on pidetty erityisesti sivukylien kouluilla, mutta niitä voidaan järjestää millä tahansa koululla. Koulukinkereille ovat olleet tervetulleita myös kyläläiset ja oppilaiden perheenjäsenet.

Lasten oikeuksien viikko

Kuusamon seurakunnassa juhlistetaan perinteisesti lapsen oikeuksien viikkoa tarjoamalla lapsille erilaisia kiinnostavia esityksiä, esimerkiksi nukketeatteri, taikuri tai konsertti. Esiintymiset pyritään järjestämään eri kouluille eri vuosina niin, että mahdollisimman moni oppilas pääsisi osallistumaan johonkin tilaisuuteen kouluvuosiensa aikana. Lapsen oikeuksien päivänä 20.11. järjestetään esityksiä joko seurakuntatalolla tai Pyhän Ristin kirkossa. Nämä tilaisuudet ovat kaikille avoimia ja maksuttomia. Isojen ryhmien on hyvä ilmoittautua etukäteen. Yleensä iltapäivän tilaisuudet on suunnattu alakouluikäisille ja aamupäivän pienemmille lapsille. Seurakunnan tarjoamissa tilaisuuksissa on mukana kristillistä sanomaa esimerkiksi lähimmäisenrakkaudesta tai taivaan Isän huolenpidosta.

Iloa ja esiintymiskokemusta

Pitkin vuotta Kuusamossa on erilaisia tilaisuuksia, jumalanpalveluksia, hartauksia ja juhlia, joissa on tavan mukaan esiintynyt koululaisryhmiä.

4. Eriytyistilanteet

Kriisitilanteessa

Arjen kulun pysäyttävät välillä suuret ja pienet surut ja kriisit. Seurakunnan työntekijät tarjoavat keskusteluapua oppilaille ja henkilökunnalle. Hartaus-hetket ja lohdun illat auttavat käsittelemään tapahtunutta ja tekemään surutyötä. Seurakunnan työntekijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus. Seurakunnan työntekijöitä (3 henkilöä) on mukana Kuusamon kaupungin moniammatillisessa kriisiryhmässä.

Työyhteisön tukena

Lasten ja nuorten lisäksi seurakunnan työntekijät voivat tulla kouluille myös aikuisia varten. Ryhmyttämistä voidaan järjestää myös aikuisille varsinkin jos työyhteisössä on tapahtunut muutoksia. Erilaisissa tilanteissa koulun henkilökunta voi keskustella luottamuksellisesti seurakunnan työntekijän kanssa joko koululla tai seurakunnan tiloissa. Keskusteluapu on kaikkia varten riippumatta kirkkoon kuulumisesta ja sitä voidaan tarjota myös ilta-ai-kaan tai viikonloppuisin.

5. Seurakunta tutuksi

Tutustumiskäynnit Pyhän Ristin kirkkoon, hautausmaille ja muihin seurakunnan tiloihin

Pyhän Ristin kirkko ja Käylän rajaseutukirkko ovat tunnettuja kuusamolaisia maamerkkejä. Niillä on kulttuurihistoriallista merkitystä. Kirkkoon voi tutustua kulttipaikkana, rakennuksena, työpaikkana, historiallisena miljööinä sekä esimerkiksi taidehistorian ja musiikin näkökulmasta. Tutustumiskäynnit voidaan suunnitella sellaisiksi, että erilaisten katsomusten edustajat voivat osallistua yhdessä ja turvallisesti vierailuun. Seurakunta on myös työnantaja ja moniammatillinen työpaikka. Seurakunnan tilat ja hautausmaat ovat mielenkiintoisia tutustumispaikkoja. Hautausmaa on luonteva paikka esimerkiksi kuoleman, surun, auttamisen, sodan ja sukuhistorian teemojen käsittelyyn. Tutustumiskäynneillä otetaan huomioon eri aistit.

Rippikouluinfot

Suurin osa kahdeksaluokkalaisista käy koulun rinnalla rippikoulua. Rippikoulun infotilaisuudet järjestetään seitsemännen luokan keväällä kummallakin yläkoululla. Tilaisuudessa annetaan tietoa ilmoittautumisesta ja rippikoulumerkkien keräämisestä. Poissaolijat voivat pyytää tilaisuudessa jae-tun kirjeen ja merkkivihon opettajalta tai kirkkoherranvirastosta.

Isoskoulutuskurssi

Rippikouluissa toimii vanhempia nuoria isosen eli ryhmänohjaajan tehtävässä. Edellytyksenä isosen kesätyöpestiin on rippikoulu, konfirmaatio ja isoskoulutuskurssin suorittaminen. Isoskoulutukseen voi osallistua lukion ja ammattikoulun neljännessä jaksossa kurssimuotoisena koulupäivän sisällä. Toinen vaihtoehto on pääosin leirimuotoinen isoskoulutus, johon pääsevät mukaan myös yhdeksäsluokkalaiset.

Nuisku

Seurakunnan nuorisotyönohjaajat järjestävät Nuorten ihmishuuhdekurssia kysynnän mukaan. Nuisku-kurssin suorittamisen saa hyväksiluettua luki-ossa.

Kuva: Marika Villikka

Ilmoitukset

Koulujen ilmoitustauluilta ja Wilman kautta saa tietoa myös koulupäivän ulkopuolella järjestettävästä varhaisnuorten, nuorten ja perheiden toiminnasta, mitä seurakunta tarjoaa. Esimerkiksi leireistä, koululaisten olohuoneesta, tyttökerho Tyttiksestä, kitarapiiristä, messubändistä ja nuorten illoista löytyy ajankohtaista tietoa myös netistä osoitteesta www.kuusamonseurakunta.fi.

TET ja harjoittelut

Seurakunnassa on mahdollista suorittaa eri pituisia työelämään tutustumisia ja harjoitteluja. Eri mahdollisuuksista voi kysyä keneltä tahansa seurakunnan työntekijältä.

Yhteystiedot

Kuusamon seurakunnan työntekijöiden yhteystiedot löytyvät seurakunnan kotisivuilta www.kuusamonseurakunta.fi. Koulutyöstä voi kysyä lisää kasvatusjohtaja Marika Villikalta sekä muilta seurakunnan papeilta, nuorisotyönohjaajilta, lastenohjaajilta ja kanttoreilta. Tietoa saa myös koulun henkilökunnalta.

*Kirkkokedon koulun oppilaita avustamassa lasten joulukirkossa.
Kuva: Satu Koski.*

Tämä esitteen tekstin ovat laatineet Kuusamon seurakunnan työntekijät yhteistyössä Kuusamon rehtorien kanssa 2019–2020. Kiitokset kaikille kuvaajille ja kuvissa esiintyville oppilaille ja koulujen työntekijöille.

© Kuusamon seurakunta 2020

